

सू. शा. वि. वि. - १८६४

५५

मू. शं.

१

श्रीगणेशायनमः॥ ॥ अथमूलशान्तिः॥ नत्रप्रथमं गोमुखप्रसवविधिः॥ ॐ अद्येत्या
 दिदेशकालोऽस्मत्वाः मुक्तगोत्रस्यामुक्तकालस्यमूलादिनक्षत्रोत्पत्तिस्मृतिवारिष्ठादि
 सकलदोषनिवारणार्थं श्रीश्वरप्रीत्यर्थं गोमुखप्रसवमहंकरिष्ये॥ नत्रप्रयोगः॥ दी
 पंप्रज्वाल्यकलशंचस्थाप्यनत्रवरुणमावाह्यगोणशंचसंपूज्यः इन्द्रादिलोकपालां
 श्वपूजयेत्॥ जननोगमादाय गोमयोपलिप्ते भूमौ पिष्टे नाष्टदलं विलिख्य तस्योप
 रियथाशक्तिधातुं निक्षिप्य तस्योपरि स्त्रपं निधाय सूर्यरक्तवस्त्रप्रसार्य कृष्णति
 लाचिह्नं सूर्यसूत्रेण त्रिवारं वेष्टयित्वा तस्योपरि प्राञ्जल्यं शिशुं निधाय शिशुं स
 मीपे गोमुखमानीय प्रसवं भावयित्वा चार्घ्यावालं स्पृष्ट्वा मंत्रं पठेत्॥ ॐ विष्णुयोनिं
 कल्पयन्तु त्वष्टारूपाणि पि० धंतु आसिंचन्तु प्रजापतिर्धाता गर्भं धातुर्गर्भं धोहि
 सिनीवाली गर्भं धोहि पृथुष्टुके गर्भं ते अभि नो देवा बाधन्तां पुष्करस्त्रजो॥ नतः यं

रामः

१

च गव्येन शिशुं संप्रोक्ष्य आचार्यस्तं सूर्यसहितं बालं हस्तेनादाय गोस्पर्शेन कारयित्वा
 ब्रक्ष्यमानं मंत्रेण गोमुखमारभ्य लांगुलपथेन स्पृशेत् ॥ गवामंगेषु तिष्ठन्ति भुवना नि
 चतुर्दश ॥ यस्मान्नस्माच्छिवं मे स्यादिति हृल्लोके परत्र वेति शिशुं मात्रे दद्यादाचार्यः माता
 च शिशुं पित्रे दद्यात् पुनः पिता मात्रे दद्यात् ॥ माता वस्त्रमपसार्थं पुत्रमुखमीक्षेत् ॥
 ततः आर्यः शिशुं त्रायोपहितिति सृभिर्मंत्रैः पचगव्येनाभिषिचेत् ॥ ततः पिता शिशुं त्रि
 रवघ्राय मात्रे दद्यात् ॥ आचार्यादिवास्तरोभ्यो यथाशक्ति दक्षिरां दद्यात् ॥ धान्यादि
 कंचाचार्याय दत्त्वा भूयसी च दद्यात् ॥ इति गोमुखप्रसवविधिः ॥ ॥ अथ मूलशान्तिः
 तदा घपादके पिता विपद्यते जनन्यथा ॥ तृतीयैकैधनक्षयश्चतुर्थकेशुभावहः ॥ मू
 लाघपादको हन्ति पितरं च द्वितीयजः ॥ मातरं च तृतीयो र्थान् सह दं चतुरीयजः ॥ आ
 क्षेपाफलमुत्तं ॥ मूर्द्धास्पने त्रयुगमंतयुगं च वारूहज्जो नुगुह्य पदमित्यपि
 देहभाजः ॥ वारुणप्रिमे च कृतभुक् श्रुतिना गरुडश्च रानंदपंचशिरः सः क्रमशश्च

मू. शां

२

नाज्जगामा राज्यपितृ क्षयो मातुः नाशः कामक्रियारतिः ॥ पितृभक्तो वलीघ्नश्च त्यागी भी
 गीधनीक्रमात् ॥ २॥ ज्येष्ठा फलमुक्तं ० ज्येष्ठा दो जननी माना द्वितीये जननी पिता ॥ तृतीये जन
 नी भ्राता यस्य माता चतुर्थकं ॥ आत्मानं पंचमेहं तिष्ठे गोत्रक्षयो भवेत् ॥ सप्तमे चोभय
 कुलं ज्येष्ठ भ्राता मेघमे ॥ नवमे श्वसुरं हंति सर्वं चिदमं शके ॥ तस्माच्छान्तिं प्रकुर्वीत प्रा
 णिना शुभमिच्छता ॥ अथ प्रयोगः ॥ जातस्पृष्टकादशा हे द्वादशा हे जन्मर्क्षे वा शुभदि
 नेशान्तिं कुर्यात् ॥ गीमयोपलिप्ते भूमौ च शाखोक्तविधिना अग्निं स्थापयेत् ॥ ॐ अद्य त्वा
 दिदेशकालोऽस्मत्वा ममास्पृष्टमारस्पृष्टमार्या वामूलप्रथमचरणदिजन्मसूचितपि
 तृदिष्टादिशान्तिद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं मनवृत्तं ह मख पूर्वकमूलजननशान्तिकरि
 ष्ये इति संकल्प्य गणेशपूजनपुराणं ह वाचनाचार्यादिवांस्त्रयवैराग्यं कृत्वा मधुपर्कवस्त्रादि
 कारादिभिर्यथाविभवमर्चयेत् ॥ ततः पंचवारं शिपयं तं कृत्वा अग्नीं शानदेष्टो रक्षो ह

रामः

२

राभितिमंत्रेण शर्षपाचिकीर्यः आपोहिष्णादिमंत्रैः कर्मभूमिं संप्रोह्य मंडपपद्मे मण्डपदेव
 ता पूजनमधिकं ॥ तत्रमध्ये पूर्वदक्षिणपश्चिमोत्तरेवर्णाकैरुष्टदलं विनिरख्य तत्रमही
 द्यो रिति मंत्रेण भूमिं स्पृष्ट्वा ओषधयः समिति मंत्रेण द्रोणपरिमितान्नयथाशक्तिवात्री
 हीत्रक्षिप्य तस्योपरिताम्रादिमयपंचकुंभान्निधाय इममेति मंत्रेण वारिणा प्रपूज्य ग
 धं हारामिति गंधां त्याज्य ओषधी रिति सर्वोषधीः शतोषधश्च ओषधयः समितियवाम
 कारात्कारोति दूर्वाः अश्वत्थेवेति पंचपल्लवान् स्योना पृथिवीति सप्तमृदः पाफलि
 नीतिपूंगीफलम् हिरण्यगर्भेति पंचरत्नानि आपोहिष्णेति चतुर्न पंचगव्यं हिरण्य
 वर्णां हरिणी सुवर्णं रजतस्रजां ॥ चन्द्रां हिरण्यपीलक्ष्मीं जलवेदो ममावहं इति सु
 वर्णं वरुणं ते आतीति वस्त्रयुग्मेन वेष्टयित्वा पूजां दधीति तस्योपरिताम्रादिम
 यं पूजापात्रं निदध्यात् ॥ ततो मध्यमकुंभे कर्षकपर्षाद्भूतदंडो वा सुवर्णनिर्मितो

मू. रा. ३
 इति प्रातिमां पूर्णपात्रोपरिस्थापयेत् ॐ अमृकमिति मंत्रेण वाद्यधोऽङ्गोपचारेः
 पंचोपचारे वा पूजयेत्. पूर्वस्यापितपंचकुंभोत्तरदेशे स्थापितः ॥ न्यकुंभे पूर्णपात्रं
 स्थाप्य वस्त्रेण छाद्य तस्योपरि पिष्टेन चतुर्विंशतिदलानि तिलवित्वा तत्र मध्ये पूर्वोक्तमानेन सुवर्णेन निर्मितनिष्पत्तिप्रतिमां संस्थाप्य तदक्षिणे दक्षिणे उत्तरेऽपः
 ॐ मोक्षदा इति मंत्रेण वाद्यपूजयेत्. चतुर्विंशतिदले पूर्वोदिके मेण्डपात्तपूजयेत् ॥
 विश्वेदेवाः विश्वः वसवः वरुणः अजैकपातः अहिर्बुध्न्यः प्रथाः अश्विनोः
 यमः अग्निः प्रजापतिः सोमः रुद्रः अदिभिः वरुणस्यतिः सप्तः पितरः भगः अर्यमाः सविता ॥ त्वष्टा वायुः इन्द्राग्नी मित्रः एतान्सम्पूज्य ततो रक्तचन्दनैश्च पुष्पाणि मेघमृगस्य धूपः आज्यदीपः सुरा मांसं पुरुषाहारान्नं पोलिका
 चने वैद्यं सुरास्थाने संधवमिश्रितं क्षीरं मांसस्थाने लवणमिश्रितं वा

यसं नारिकेलपूजीफलवस्त्रादिनासद्रवेणानिर्ऋतिं पूजयेत् ॥ तस्योपरिशत
 छिद्रतामुपात्रे धत्वा अन्येषुकलशेषु तत्वेति वरुणमावाह्य पूजयेत् ततः
 आचार्येण मध्यमकलशं स्पृष्ट्वा षडङ्गादिशतं रुद्रियं जपेत् ॥ पावमानीय
 सूक्तं च पठेत् ॥ रक्षो हणमिति तत्तु च पठेत् अथ कर्मिणि मंत्रं सहस्रं शतं
 वा जपेत् अन्येषुकुंभेषु आशुः शिशानः श्रीसूक्तं शान्तिपाठं च पठेत् श
 ति पूजां समाप्य अग्निं समीपं गत्वा होमयेत् तत्र संकल्पः ॐ अद्येत्यादि
 राकालौ स्मृत्वा अमुकगोत्रस्य बालस्यामुकनेक्षत्रजन्मसूचितसूच्यमा
 नारिष्टदोषोपशमनार्थं पित्रादिदोषविनाशनार्थं आयुरारोग्यकामनार्थं
 श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं अष्टोत्तरसहस्रमष्टोत्तरशतं वा रुद्रजलनिर्ऋतीन्दु
 भ्यो विश्वेदेवादिचतुर्विंशतिदेवेभ्यो ऽधिदेवताप्रत्याधिदेवताविनायक

भू.सो.

४

दिलोकपालादिभ्यः सर्वेभ्यो देवेभ्यो यथा संख्येन यथा द्रव्येण वा त्रयणद्वारा होम
 विधौ रुद्राय पायसं निर्वृत्यादिचतुर्विंशति देवेभ्यः कृशारं त्र्येभ्यो देवे
 भ्यश्च वाज्यं तत्तन्मंत्रेण होमयेत् ॥ ततः सुवेणमरु व्याहृतिभिराज्यं कृत्वा स्वि
 द्य कृतादि प्रायश्चित्तहोमांतं कुर्यात् ॥ ततो दिक्पाल नवग्रह विनायकादि
 भ्यो निर्वृतीन्दुजलरुद्रभ्यश्चेत्रपालाय च सदीपमाषभक्तवलिं तेभ्यो न
 मस्ति दद्यात् ॥ पूर्णपात्रं ब्रह्मणे दद्यात् ॥ ततः यजमान आचार्यो वा पूर्णं कु
 त्तिंजु कुर्यात् ॥ ततः प्रणीतावमोकादिकर्मशेषं समाप्य ततश्चतुर्दिक्षु स्था
 पित् चतुरः कुंभान् मध्यं कुंभं च दक्षिण केशरास्पृष्ट्वा ह्येन रशतं त्र्यम्बकमि
 तिमंत्रं पठेत् आचार्यः ततस्त्र्यम्बकं प्रोक्त्वा इति मन्त्रेण रुद्रं निर्वृतीं पंचोपवा
 से पूजयेत् पूजां समाप्य सर्वकलशस्य जलपात्रांतरे गृहीत्वा आचार्यः

रामः

४

यजमानं सर्वौषधिभिरनुलिप्तांगं घृतनववरत्रंतद्वामतो घृतनववरत्रांसपुत्रांतत्य
 लीमुपवेश्य तेषामुपरिवंशनिर्मितशतछिद्रान्वितसूर्ये निधाय तस्योपरिशत
 छिद्राकलितं ताम्रपात्रं संस्थाप्य ततो वक्ष्यमाणं त्रैरभिसिंवेत् ॥ यो सो वज्रध
 रो देवो महेंद्रो गजवाहनः ॥ मूलजात शिशोर्दोषं मानापित्रोर्व्यपो हतु ॥ १ ॥ यो सो
 षाक्षिधरो देवो हुतभुग्मेषवाहनः ॥ मूलजोत्यं शिशोर्दोषं व्यपो हतु ॥ २ ॥ यो सो
 षाक्षिधरो देवो हुतभुग्मेषवाहनः ॥ मूलजोत्यं शिशोर्दोषं व्यपो हतु ॥ ३ ॥ यो सो ष
 ऋधरो देवो हिंषवाहनः ॥ मूलजोत्यं शिशोर्दोषं व्यपो हतु ॥ ४ ॥ यो सो ष
 ऋधरो देवो निःशृती राक्षसा
 धिपः ॥ प्रशमयतु मूलोत्पदोषं गणान्तं संभवं ॥ ५ ॥ यो सो षाक्षधरो देवो वरुण
 यजनेश्वरः ॥ नक्रं वा ह्युच्यते नो मूलोत्पदो व्यपो हतु ॥ ६ ॥ यो सो देवो जगत्प्राणा
 मारुतो मृगवाहनः ॥ प्रशमयतु मूलोत्पदोषं बालस्य शान्तिदः ॥ ७ ॥ यो सो नि

५
 ५
 मगोजेभ्यो नानानामशर्मभ्यो ब्राह्मणेभ्यो यथाभागं विभज्य दक्षिणं दानुमस्तु
 संप्रददेत् इति संकल्प्य दक्षिणं दद्यात् ॥ ततो रुद्रं निऋत्यादिदेवता नामुक्तिं
 ब्रह्मणस्पतेः इति मंत्रेण उत्तरपूजाविधाय अर्घ्यं दद्यात् नैनमंत्रेण मूलाधी
 शानमस्तु भ्यनिऋतीनां गणाधिप ॥ गृह्णाणां धर्मया दत्तं मूलारि ह्यप्रशान्तये
 इति यांतु देवगणाः सर्वे पूजामादाय पार्थिवान् ॥ इह कामप्रसिद्धं यं पुन
 रागमनाय चैति विसर्जयेत् ॥ ततो वेदमंत्रेण भिषेचनं ब्राह्मणः कुर्यात् ॥ आशी
 र्वोदांश्च पठेत् ॥ कमं संपूर्णां वाचा यित्वा कमेश्वरापेरां हृत्वा ततो ब्राह्मण
 भोजनं इति मूलशान्तिविधिः ॥ ज्येष्ठाशान्तौ निऋतिस्थाने इन्द्रं श्रुष्टेष्ठाशान्तौ निऋ
 तिस्थाने सूर्यं अन्यान्सर्वान्मूलशान्तिवदेना संस्थाप्य पूजयेत् ॥ इति सम्बत १८९५
 साल भाद्रवदि १० रोज ४ सम्पूर्णां शुभम्

This PDF you are browsing is in a series of several scanned documents containing the personal collection of Jagannath Bhattarai ji from Kathmandu, Nepal.

CV:

Jagannath Bhattarai

Date of Birth: 31 December 1960

Place of Birth: Kathmandu, Nepal

Address: Nagarjun (Ramkot), Kathmandu

Educational Qualifications

Bachelor of Science (B.Sc.) – Major in Biology

Master's Degree – Sociology & Anthropology

Shastri (Ongoing) – Balmiki Vidyapeeth

Professional Experience

Government School Teacher (Madhyamik Pratham Shreni)

Taught at Secondary Level (Madhyamik)

Taught at Higher Secondary Level (Uchcha Madhyamik)

Served as Head Teacher

Led academic and administrative development

Strengthened institutional performance and student outcomes

Areas of Interest

Sanskrit Vyakaran

Spiritual & Philosophical Studies

Educational Leadership

Digitization by eGangotri Trust

Funding by MIDF, New Delhi